

УДК 378.01

П. Зюлковський,

доктор педагогіки

(Вища школа господарки, м. Бидгощ, Республіка Польща);

Н. А. Сейко,

доктор педагогічних наук, професор

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ВИПУСКНІ КВАЛІФІКАЦІЙНІ РОБОТИ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ ТА БАКАЛАВРАТУ В СИСТЕМІ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

У статті розглянуто специфіку науково-дослідної підготовки магістрів і бакалаврів соціальної педагогіки в класичному університеті. Представлено методи і форми організації науково-дослідної роботи студентів магістратури і бакалаврату; обґрунтовано систему завдань для самостійної науково-дослідної діяльності майбутніх соціальних педагогів у процесі вивчення курсу методології соціально-педагогічних досліджень. На підставі контент-аналізу проаналізовано тематику випускних кваліфікаційних робіт як результату самостійної науково-дослідної діяльності майбутніх соціальних педагогів на випускових кафедрах університету. Сформульовано висновки щодо динаміки пріоритетних тем випускних кваліфікаційних робіт у зв'язку зі зміною соціальної ситуації в Україні.

Ключові слова: науково-дослідна робота, бакалавр, магістр, випускна кваліфікаційна робота, методологія досліджень.

Постановка проблеми. Підготовка соціальних педагогів в Україні є відносно молодою науково-теоретичною галуззю, проте в цій галузі вже представлено достатньо наукових розробок представників психолого-педагогічної, соціологічної, соціально-педагогічної науки (О. Безпалько [1], Л. Боднар [2], Р. Вайнола [3], С. Вітвицька [4], І. Зверева [5], І. Зимня [6], А. Капська [7], В. Коваль [8], Н. Ничкало [9], З. Фалинська [10] та ін.). Проте питання науково-дослідної підготовки майбутніх фахівців соціальних галузей діяльності залишаються досі недостатньо представленими у науковій літературі, зокрема: проблеми самостійної наукової роботи студентів під час навчання в магістратурі; роль випускової кафедри у формуванні тематики наукових досліджень майбутніх соціальних педагогів під час їх навчання в магістратурі; наступність у здійсненні різних форм і методів науково-дослідної підготовки майбутніх фахівців соціально-педагогічної діяльності та ін.

Окремим питанням у межах проблеми викладання окремих навчальних дисциплін, спрямованих на формування професійної майстерності соціальних педагогів, є питання їх науково-дослідної підготовки й викладання спеціальних курсів, що забезпечують розвиток науково-дослідних знань, умінь та мотивації до здійснення науково-дослідної діяльності старшокурсників – майбутніх соціальних педагогів. На рівень науково-дослідної підготовки магістрів соціальної педагогіки впливає не лише зміст відповідних навчальних дисциплін ("Основи соціально-педагогічних досліджень" на 1 чи 2 курсі; "Організація дослідницької діяльності соціального педагога" на 5 курсі; вивчення окремих тем у курсі соціальної педагогіки чи методики роботи соціального педагога), але й їх насиченість різними видами самостійної науково-дослідної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як відомо, самостійна робота студентів визнана одним із найважливіших компонентів змісту їх професійної підготовки. Різноманітні аспекти студентської науково-дослідної роботи в системі ступеневої освіти розглядали Р. Вайнола [2], С. Вітвицька [4], О. Крушельницька [11], І. П'ятницька-Позднякова [12], В. Шейко, Н. Кушнарєнко [13], О. Микитюк [14], Н. Пузирьова [15], О. Семенов [16], М. Князян [17] та ін.

Метою статті є обґрунтування місця і ролі випускних кваліфікаційних робіт із соціальної педагогіки у загальній системі науково-дослідної підготовки випускників спеціальності "Соціальна педагогіка" на прикладі їх підготовки у Житомирському державному університеті імені Івана Франка.

Виклад основного матеріалу. Особливості організації та здійснення науково-дослідної роботи майбутніх магістрів соціальної педагогіки визначаються основними завданнями НДР студентів в університеті, а саме: оволодіння ними методологією соціально-педагогічних досліджень та методами їх проведення; формування здатності студентів застосовувати набуті теоретичні знання в галузі наукової практики; розвиток креативності магістрів соціальної педагогіки, формування їх індивідуального наукового стилю; формування у магістрів стійких навичок самостійної науково-дослідної діяльності; поповнення викладацького складу соціально-педагогічних кафедр молодими науковцями достатнього рівня кваліфікації.

Традиційно студентська науково-дослідна робота проводиться як у навчальній формі (організовується випусковою кафедрою), так і в позанавчальній (виконується під опікою студентських наукових товариств чи самостійно студентами). Починаючи з перших самостійних реферативних робіт на 1-2 курсах і завершуючи захистом магістерської роботи під час державних іспитів, науково-дослідна робота майбутніх соціальних педагогів проводиться з метою поглиблення їх соціально-педагогічних знань, умінь та навичок, а також вироблення особистісних якостей фахівця-дослідника. Водночас вже з першого курсу виявляють себе основні проблеми в організації та здійсненні студентської наукової роботи, а саме:

- низький рівень зацікавленості в науковій роботі значної кількості студентів;

- прагнення частини студентів користуватися виключно "запозиченими" текстами, що відображає глобальну проблему "покоління СОРҮ" в сучасних вітчизняних університетах;
- нестача актуальної соціально-педагогічної проблематики на соціально-педагогічних кафедрах у зв'язку з недостатнім рівнем науково-дослідницької кваліфікації частини викладачів;
- низький рівень володіння переважною більшістю студентів іноземними мовами, що викликає обмеженість наукових джерел та ідей, використаних студентами під час здійснення наукових досліджень;
- недостатній рівень методологічної культури як частини викладачів, так і студентів магістратури.

Щодо останнього зауваження, то, на нашу думку, важливе значення має вивчення магістрами курсу "Методологія і методи соціально-педагогічних досліджень", який викладається на 5 курсі (для спеціалістів / магістрів); його загальний обсяг складає 2 модулі й передбачає значну кількість годин для самостійної роботи студентів. Проектуючи різноманітні методи й прийоми викладання курсу "Методологія і методи соціально-педагогічних досліджень", ми виходимо з таких основних положень:

- базовим принципом побудови змісту й методики викладання цього курсу є опора на самостійну науково-дослідну роботу студентів;
- одним із найбільш значущих методів, застосованих у процесі викладання курсу, є метод проектів;
- переважна більшість спроектованих нами завдань для вирішення під час практичних занять та в ході самостійної роботи студентів повинні мати ознаки інноваційності – за змістом, формою чи способом реалізації;
- фактично всі завдання для самостійного розв'язання в цьому курсі орієнтовані на те, щоб результати самостійної роботи були використані студентами для підготовки випускної кваліфікаційної роботи (дипломної роботи, магістерської дисертації).

Проектуючи зміст навчального курсу "Методологія і методи соціально-педагогічних досліджень", ми виходили з необхідності систематизувати вже наявні знання майбутніх соціальних педагогів щодо організації і проведення соціально-педагогічних досліджень; з іншого боку, вважали за необхідне сформувати в майбутніх соціальних педагогів стійку потребу проводити науково-дослідну діяльність і використовувати результати соціально-педагогічних досліджень у практиці підготовки наукових робіт, прикладом чого є підготовка випускної кваліфікаційної роботи. Таким чином, протягом викладання цього курсу реалізується цілісний проект самостійної науково-дослідної діяльності з метою використання її результатів у дипломному дослідженні на завчасно задану тему.

У процесі вивчення курсу методології соціально-педагогічних досліджень студенти виконують низку спеціально спроектованих завдань, які покликані підвищувати їх методологічну культуру і формувати навички самостійного ведення наукових досліджень. До таких завдань ми віднесли, наприклад:

- проаналізувати реалізацію головних діалектичних законів і закономірностей у соціально-педагогічних ситуаціях (ситуації обираються з банку соціально-педагогічних завдань і ситуацій, створених кафедрою соціальної педагогіки і педагогічної майстерності Житомирського державного університету імені Івана Франка);
- змодельовати діяльність соціального закладу чи установи та подати їх у графічному вигляді (приклади соціальних установ обираються з переліку баз практик соціальних педагогів);
- виявити категоріальні зв'язки між соціальною педагогікою та іншими науками;
- спроектувати науковий апарат дослідження за заданою темою (теми обираються з бази даних тем дипломних робіт минулих років);
- добрати нормативно-правові документи до вирішення окремої соціально-педагогічної ситуації чи до розкриття теми дослідження; добирати періодичні видання для контент-аналізу та заповнювати відповідні класифікатори;
- добрати список наукових джерел для написання статті за заданою темою;
- провести діагностичні методики (у вигляді інтерактивної гри) для вирішення поставлених перед окремими темами досліджень завдань [18].

На заняттях з методології соціально-педагогічних досліджень студенти мають можливість ознайомитися з практикою виконання наукових робіт минулих років, насамперед, це стосується магістерських і бакалаврських кваліфікаційних наукових робіт. Ми провели аналіз тематики кваліфікаційних студентських робіт у Житомирському державному університеті імені Івана Франка за останні чотири роки з метою виявлення динаміки ключових слів, присутніх у назвах тем означених робіт. Для цього ми скористалися контент-аналізом тем магістерських та бакалаврських робіт, виходячи з двох основних критеріїв:

1) критерію *інституційності*, тобто наявності / відсутності в назвах тем окремих соціальних інституцій – сім'ї, навчального закладу, засобів масової інформації, етнічної чи релігійної належності, держави тощо, а також присутності в назвах тем агентів чи провідників соціалізації на різних вікових етапах розвитку особистості;

2) критерію технологічності, тобто присутності в назвах дипломних робіт технологій / методик соціально-педагогічної діяльності.

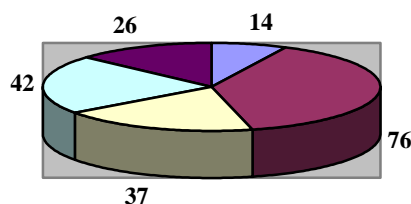
Для аналізу було обрано 195 тем дипломних робіт студентів 4-5 курсів соціально-психологічного факультету спеціальності "Соціальна педагогіка". Використовувалася суцільна вибірка.

За критерієм *інституційності* маємо такі результати, як це подано в таблиці 1 та на рис. 1.

Таблиця 1.

Тематика дипломних робіт студентів спеціальності "Соціальна педагогіка" за результатами контент-аналізу (в кількості виборів) за критерієм інституційності

Соціальні інститути			Агенти, провідники, чинники соціалізації	Інше
Сім'я – 14	Навчальні заклади – 76	Інші соціальні інститути та інституції – 37	Загалом – 42	Загалом – 26

■ сімя ■ навчальні заклади □ інші соціальні інститути □ агенти і провідники ■ інше

Рис. 1. Тематика дипломних робіт студентів спеціальності "Соціальна педагогіка" за результатами контент-аналізу (в кількості виборів) за критерієм інституційності.

Якщо прокоментувати таблицю 1 та рис. 1., то можна дійти висновку, що несподівано низький рівень зацікавленості студентів викликають соціальні проблеми сім'ї, на нашу думку, як достатньо вивченого в соціальній педагогіці соціального інституту і мікрочинника соціалізації особистості. Ключовими словами в темах дипломних робіт ставали: прийомні сім'ї (2), багатодітні сім'ї (2), неповні сім'ї (2). По одному вибору отримали сім'ї військовослужбовців, дисфункціональні сім'ї та деякі інші. Не викликає застережень традиційне використання в темах дипломних робіт різноманітних типів навчальних закладів – загальноосвітніх шкіл (39 виборів), шкіл-інтернатів (2 вибори), вищих навчальних закладів (21 вибір), дошкільних та позашкільних навчальних закладів (7 виборів). На жаль, лише 2 вибори стосувалися коледжів як соціальних інституцій соціалізації особистості, та лише в одній дипломній роботі йдеться про професійно-технічний заклад освіти. На нашу думку, це пов'язано з місцями виробничих практик студентів, що традиційно зосереджуються в сфері загальної середньої освіти.

Щодо інших соціальних інститутів та інституцій соціалізації особистості, то в темах дипломних зустрічаються соціальний інститут права (7 виборів), політики (1 вибір), гендеру (3 вибори), культури (1 вибір), а також заклади охорони здоров'я (3 вибори), реабілітаційні центри та центри підтримки різних категорій дітей та молоді (5 виборів), молодіжні та інші недержавні організації (3 вибори) тощо. Серед найбільш популярних у темах дипломних робіт агентів та провідників соціалізації студенти обирають Інтернет-ресурси (6 виборів), сферу дозвілля і творчості (15 виборів), сферу спілкування (3 вибори), аксіологічну сферу (4 вибори) та деякі інші.

Результати контент-аналізу тематики студентських дипломних робіт за критерієм *технологічності* представлено нами в таблиці 2.

Таблиця 2.

Тематика дипломних робіт студентів спеціальності "Соціальна педагогіка" за результатами контент-аналізу (в кількості виборів) за критерієм технологічності

Технології соціально-педагогічної діяльності	Зазначені в темах дипломних робіт методики соціально-педагогічної діяльності	Зазначені в темах дипломних робіт окремі форми і методи соціально-педагогічної діяльності	Інше
54	10	9	73

Як засвідчив аналіз тематики дипломних робіт за технологічним критерієм, студентами активно використовуються різноманітні види, типи і напрями реалізації соціально-педагогічних технологій, як-от: технологій соціально-педагогічного супроводу (6 виборів), соціально-педагогічної підтримки (5 виборів), соціально-педагогічної профілактики (7 виборів), соціально-педагогічної корекції (4 вибори), взаємодії та партнерства (7 виборів), технологій консультування (4 вибори) та ін. Окремо варто назвати використані в тематичі дипломних робіт соціально-педагогічні технології тренінгової діяльності, здоров'язберігаючі технології, технології експертної оцінки, інтерактивні технології тощо. Проте, враховуючи кількість виборів у

стовпці "Інше", можемо дійти висновку про те, що технології соціально-педагогічної діяльності не є домінуючими ключовими словами у тематиці випускних кваліфікаційних робіт. Щодо названих у темах дипломних робіт методик, форм і методів соціально-педагогічної діяльності, то вони, як правило, отримали по одному вибору, і серед них варто назвати методику планування кар'єри, методику діяльності мобільних консультативних центрів, методику реалізації соціальної реклами, відео методику, методику використання ігрових методів у соціально-педагогічній діяльності та ін.

Крім здійсненого нами контент-аналізу тематики дипломних робіт за обраними двома критеріями, зазначимо, що частина тем кваліфікаційних робіт студентів не могла бути вкладена в жодну з груп за означеними критеріями, наприклад, роботи з професійної педагогіки, що стосуються підготовки соціальних педагогів у ВНЗ ("Динаміка розвитку комунікативної компетентності майбутніх соціальних педагогів", "Компаративний аналіз профільної підготовки соціальних педагогів в освітніх системах країн СНД"), роботи соціального педагога ЗНЗ зі специфічними феноменами ("Творчий розвиток учнів як об'єкт діяльності соціального педагога", "Соціально-педагогічні умови розвитку обдарованості дітей молодшого шкільного віку", "Система забезпечення якості соціально-педагогічної діяльності ЗНЗ", "Соціально здоров'я учня як об'єкт діяльності соціального педагога", "Емпатія як фактор ефективності соціально-педагогічного спілкування") тощо. Крім того, до цієї групи ввійшли роботи, які мають яскраво виражений міждисциплінарний характер, наприклад, "Соціально-педагогічний аналіз україномовного студентського сленгу", "Життєве самовизначення випускників інтернатних закладів" тощо.

Тематика дипломних робіт магістрантів та бакалаврів соціальної педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка охоплює велике коло соціальних проблем, характерних для сучасного українського соціуму. Так, наприклад, у 2013 році дипломниками було обрано для дослідження різні типи конфліктів (2 теми), інвалідність (3 теми), сирітство (2 теми), емоційного вигорання (2 теми), а також проблеми агресії, важковиховуваності, наркотичної залежності, педагогічної занедбаності, затримки психічного розвитку учнів (по одній темі) та ін. У 2014 році студенти обирали для дослідження схожі соціальні проблеми: інвалідності (2 теми), ігрової залежності (2 теми), конфліктності (2 теми), а також важковиховуваності, бездоглядності, гіперактивності, алкоголезалежності, віктимної поведінки учнів (по одному вибору) та ін. Натомість теми дипломних робіт 2015 року виявили зростання рівня зацікавленості з боку студентів кризовими подіями, що відбуваються в Україні. Так, студенти обрали для дослідження соціальні проблеми війни та бойових дій (4 теми), тематику пов'язаних з бойовими діями проблем сирітства, злочинності, міжособистісних конфліктів (5 тем), вимушеного переселення, безробіття, акцентуації характеру, правопорушень (по одному вибору). На нашу думку, це свідчить про прагнення майбутніх соціальних педагогів досліджувати актуальні для соціальної педагогіки проблеми та ризики кризового українського соціуму. Найбільш цікавими з точки зору діагностичних методик та сформульованих наукових висновків, на нашу думку, виявилися теми "Організація соціальним педагогом комунікаційних кампаній в інтересах дітей", "Соціально-педагогічна підтримка вимушених переселенців", "Соціально-педагогічна підтримка дітей учасників бойових дій в умовах ЗНЗ", "Фандрайзинг у соціально-педагогічній сфері", "Методика застосування публічних дискурсів у соціально-педагогічній діяльності", "Трансформація соціально-педагогічних характеристик толерантності користувачів Інтернет в умовах військової агресії" та деякі інші.

Висновок. Таким чином, нами розглянуто специфіку науково-дослідної підготовки магістрів і бакалаврів соціальної педагогіки в класичному університеті. Представлено методи і форми організації науково-дослідної роботи студентів магістратури і бакалаврату; обґрунтовано систему завдань для самостійної науково-дослідної діяльності майбутніх соціальних педагогів у процесі вивчення курсу методології соціально-педагогічних досліджень. На підставі контент-аналізу проаналізовано тематику випускних кваліфікаційних робіт як результату самостійної науково-дослідної діяльності майбутніх соціальних педагогів на випускових кафедрах університету.

Перспектива подальших досліджень пов'язується нами з розробкою банку даних завдань дослідницького характеру для студентів магістратури за спеціальністю "Соціальна педагогіка".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпалько О. В. Наукові дослідження у галузі соціальної педагогіки (результати моніторингу у 2007-2009 рр.) [Електронний ресурс] / О. В. Безпалько // Вісник психології і соціальної педагогіки. – Вип. 2. – 2010. – Режим доступу : www.psyh.kiev.ua.
2. Боднар Л. В. Професійна підготовка соціальних педагогів із застосуванням електронних засобів навчання : дис. ... канд. пред. наук : 13.00.04 / Лілія Василівна Боднар ; Південноукраїнський держ. педагогічний ун-т ім. К. Д. Ушинського. – О., 2006. – 254 арк.
3. Вайнола Р. Х. Особистісний розвиток майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки : [монографія] / Р. Х. Вайнола ; [за ред. С. О. Сисоевої]. – Запоріжжя : ХНРБЦ, 2008. – 460 с.
4. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : [підручник] / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 446 с.
5. Зверева І. Д. Соціальна педагогіка : теорія і технології : [підручник] / І. Д. Зверева. – К. : ЦУЛ, 2006. – 320 с.

6. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия / И. А. Зимняя // Труды методологического семинара "Россия в Болонском процессе : проблемы, задачи, перспективы". – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – С. 5–18.
7. Капська А. Й. Соціальна педагогіка : [підручник] / А. Й. Капська. – К. : ЦУЛ, 2006. – 468 с.
8. Коваль В. О. Особливості валеологічної підготовки майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Василь Олександрович Коваль ; Запорізький національний ун-т. – Запоріжжя, 2006. – 229 арк.
9. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія / Н. Г. Ничкало // Неперервна професійна освіта : теорія і практика. – 2001. – Вип. 1. – С. 9–22.
10. Фалинська З. З. Практична підготовка майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Зоряна Зенонівна Фалинська ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2006. – 284 арк.
11. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень студентів : [навч. посібник] / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 224 с.
12. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі : [навч. посібник] / І. С. П'ятницька-Позднякова. – К. : Центр навч. літ-ри, 2003. – 88 с.
13. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : [підручник] / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – [3-те вид., стер.]. – К. : Знання-Прес, 2003. – 264 с.
14. Микитюк О. М. Теорія і практика організації науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах освіти України в ХІХ ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / О. М. Микитюк ; Інститут педагогіки АПН України. – К., 2004. – 42 с.
15. Пузирьова Н. В. Теорія і практика науково-дослідної роботи студентів (на матеріалі університетів України ХІХ ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / Н. В. Пузирьова ; Харк. Нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2002. – 19 с.
16. Семенов О. М. Організація науково-дослідної роботи студентів філологічних факультетів педагогічних університетів : [монографія] / О. М. Семенов. – К. – Глухів : РВВ ГДПУ, 2002. – 96 с.
17. Князьян М. О. Навчально-дослідницька діяльність студентів як засіб актуалізації професійно значущих знань : [монографія] / М. О. Князьян. – Ізмаїл, 1998. – 176 с.
18. Сейко Н. А. Самостійна науково-дослідна робота студентів у структурі та змісті курсу "Методологія і методи соціально-педагогічних досліджень" / Н. А. Сейко // Наукові записки Харківської гуманітарно-педагогічної академії. – 2011. – Вип. XXV. – С. 146–155.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bezpal'ko O. V. Naukovi doslidzhennia u galuzi sotsial'noyi pedagogiky (rezul'taty monitoryngu u 2007-2009 rr.) [Scientific Researches in the Sphere of Social Pedagogy (Results of Monitoring in 2007-2009)] [Elektronnyy resurs] / O. V. Bezpal'ko // Visnyk psykholohiyi i sotsial'noyi pedagogiky [The Journal of Psychology and Social Pedagogy]. – Vyp. 2. – 2010. – Rezhym dostupu : www.psyh.kiev.ua.
2. Bodnar L. V. Profesiynna pidgotovka sotsial'nykh pedagogiv iz zastosuvannyam elektronnykh zasobiv navchannya [The Social Teachers' Professional Preparation with Electronic Means of Education] : dys. ... kand. pед. наук : 13.00.04 / Liliia Vasylivna Bodnar ; Pivdenoukrayins'ky derzh. pedagogichnyy un-t im. K. D. Ushyn'skogo. – O., 2006. – 254 ark.
3. Vaynola R. Kh. Osobystisnyy rozvytok maybutniogo sotsial'nogo pedagoga v protsesi profesiynoyi pidgotovky [The Future Social Teacher's Personal Development in the Process of the Professional Preparation] : [monografiia] / R. Kh. Vaynola ; [za red. S. O. Sysoevoyi]. – Zaporizhzhia : KHRBTS, 2008. – 460 s.
4. Vitvyts'ka S. S. Osnovy pedagogiky vyshchoyi shkoly [Pedagogical Bases of Higher School] : [pidruchnyk] / S. S. Vitvyts'ka. – K. : Tsentr navchal'noyi literatury, 2003. – 446 s.
5. Zvereva I. D. Sotsial'na pedagogika : teoriia i tekhnolohiyi [Social Pedagogy : the Theory and Technologies] : [pidruchnyk] / I. D. Zvereva. – K. : TSUL, 2006. – 320 s.
6. Zimniaia I. A. Kliucheveye kompetentnosti kak rezul'tativno-tselevaia osnova kompetentnostnogo podkhoda v obrazovanii. Avtorskaya versia [Key Competences as the Goal-Oriented Basis of the Competence-Based Approach in Education. The Author's Version] / I. A. Zimniaia // Trudy metodologicheskogo seminar "Rossiia v Bolonskom protsesse : problemy, zadachi, perspektivy" [Works of the Methodical Seminar "Russia in the Bologna Process : Issues, Tasks and Perspectives]. – M. : Issledovatel'skiy tsentr problem kachestva podgotovki spetsialistov, 2004. – S. 5–18.
7. Kaps'ka A. Y. Sotsial'na pedagogika [Social Pedagogy] : [pidruchnyk] / A. Y. Kaps'ka. – K. : TSUL, 2006. – 468 s.
8. Koval' V. O. Osoblyvosti valeologichnoyi pidgotovky maybutnykh sotsial'nykh pedagogiv u vyshchykh navchal'nykh zakladakh [Peculiarities of the Future Social Teachers' Valeological Preparation in Higher Educational Establishments] : dys. ... kand. pед. наук : 13.00.05 / Vasy'l' Oleksandrovych Koval' ; Zaporiz'kyy natsional'nyy un-t. – Zaporizhzhia, 2006. – 229 ark.
9. Nychkalo N. G. Neperervna profesiynna osvita yak filosofs'ka ta pedagogichna kategoriya [The Life-Long Professional Education as the Philosophical and Pedagogical Category] / N. G. Nychkalo // Neperervna profesiynna osvita : teoriia i praktyka [Life-Long Education : Theory and Practice]. – 2001. – Vyp. 1. – S. 9–22.
10. Falyn'ska Z. Z. Praktychna pidgotovka maybutnykh sotsial'nykh pedagogiv u vyshchykh navchal'nykh zakladakh [The Future Social Teacher's Practical Preparation in Higher Educational Establishments] : dys. ... kand. pед. наук : 13.00.04 / Zoryana Zenonivna Falyn'ska ; L'viv's'kyy natsional'nyy un-t im. Ivana Franka. – L., 2006. – 284 ark.
11. Krushel'nyts'ka O. V. Metodolohiia i organizatsiia naukovykh doslidzhen' studentiv [Methodology and Organization of Students' Scientific Investigations] : [navch. posibnyk] / O. V. Krushel'nyts'ka. – K. : Kondor, 2003. – 224 s.

12. P'yatnyts'ka-Pozdniakova I. S. Osnovy naukovykh doslidzhen' u vyshchii shkoli [Bases of Scientific Investigations in Higher School] : [navch. posibnyk] / I. S. P'yatnyts'ka-Pozdniakova. – K. : Tsentr navch. lit-ry, 2003. – 88 s.
13. Sheyko V. M. Organizatsiia ta metodyka naukovo-doslidnyts'koyi diial'nosti [Organization and Methodology of the Scientific Activity] : [pidruchnyk] / V. M. Sheyko, N. M. Kushnarenko. – [3-te vyd., ster.]. – K. : Znannya-Pres, 2003. – 264 s.
14. Mykytyuk O. M. Teoriya i praktyka organizatsiyi naukovo-doslidnoyi roboty u vyshchikh navchal'nykh zakladakh osvity Ukrainy v XIX st. [Theory and Practice of the Scientific-Research Work Organization in Higher Educational Establishments in Ukraine in the XXI Century] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dokt. ped. nauk : spets. 13.00.01 "Zagal'na pedagogika ta istoriia pedagogiky" / O. M. Mykytyuk ; Instytut pedagogiky APN Ukrayiny. – K., 2004. – 42 s.
15. Puzyriova N. V. Teoriya i praktyka naukovo-doslidnoyi roboty studentiv (na materialy universytetiv Ukrainy XIX st.) [Theory and Practice of the Students' Scientific-Research Work (on the Material of Universities of Ukraine in the XIX Century)] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.01 "Zagal'na pedagogika ta istoriia pedagogiky" / N. V. Puzyriova ; Khark. Nats. un-t im. V. N. Karazina. – Kh., 2002. – 19 s.
16. Semenog O. M. Organizatsiia naukovo-doslidnoyi roboty studentiv filologichnykh fakul'tetiv pedagogichnykh universytetiv [The Students' Scientific-Research Work Organization at Philological Departments in Pedagogical Universities] : [monografiia] / O. M. Semenog. – K. – Gukhiv : RVV PBB GDPU, 2002. – 96 s.
17. Kniazian M. O. Navchal'no-doslidnyts'ka diial'nist' studentiv yak zasib aktualizatsiyi profesiyno-znachushchykh znan' [The Students' Educational-Research Work as the Means of the Professionally Important Knowledge Actualization] : [monografiia] / M. O. Kniazian. – Izmayil, 1998. – 176 s.
18. Seyko N. A. Samostiyna naukovo-doslidna robota studentiv u strukturi ta zmisti kursu "Metodologiya i metody sotsial'no-pedagogichnykh doslidzhen'" [The Students' Scientific-Research Work in the Structure and Contents of the Course "Methodology and Means of Social-Pedagogical Investigations" / N. A. Seyko // Naukovi zapysky Kharkivs'koyi gumanitarno-pedagogichnoyi akademiyi [Scientific Notes of Kharkiv Humane and Pedagogical Academy]. – 2011. – Vyp. XXV. – S. 146–155.

Матеріал надійшов до редакції 14.05. 2015 р.

Зюлковський П., Сейко Н. А. Випускні кваліфікаційні роботи студентів магістратури та бакалаврату в системі науково-дослідної підготовки майбутніх соціальних педагогів.

В статье рассмотрена специфика научно-исследовательской подготовки магистров и бакалавров социальной педагогики в классическом университете. Представлены методы и формы организации научно-исследовательской работы студентов магистратуры и бакалаврата, обоснована система заданий для самостоятельной научно-исследовательской деятельности будущих социальных педагогов в процессе изучения курса методологии социально-педагогических исследований. На основе контент-анализа проанализирована тематика выпускных квалификационных работ как результат научно-исследовательской деятельности будущих социальных педагогов на выпускающих кафедрах университета. Сформулированы выводы относительно динамики приоритетных тем выпускных квалификационных работ в связи с изменением социальной ситуации в Украине.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа, бакалавр, магистр, выпускная квалификационная работа, методология исследований.

Ziulkovsky P., Seiko N. A. The Masters' and Bachelors' Graduation Theses in the System of the Research Training of Prospective Social Teachers.

The article deals with the specific character of the research training of masters' and bachelors' of social pedagogics in the classical university. The organizing methods and forms of masters' and bachelors' research activities are presented; the system of tasks for independent research activities of prospective social teachers in the course of methodology of social and educational research studying is justified. Based on the content analysis, the subject matter of the graduation theses as a result of research activities of prospective social teachers in the administering sub-departments is analyzed. Conclusions on the dynamics of the themes priority of graduation theses are drawn taking the changes in the social situation in Ukraine into consideration.

Key words: research work, bachelor, master, graduation thesis, scientific research methodology.